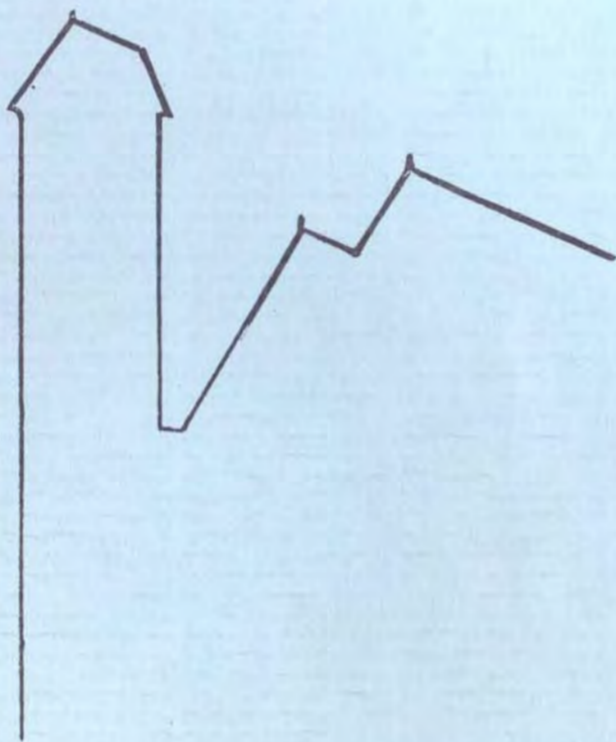

BETHLEHEMKERK HENGELO

50 JAAR

1934-1984

240

GROE

Op donderdag 18 oktober 1934
vond de inwijding plaats van
de tweede kerk van de
Hervormde Gemeente te
Hengelo.

Vijftig jaar nadien hebben wij
met een uitgebreid
feestprogramma dit feit willen
herdenken.

In deze brochure wordt wat
dieper ingegaan op die
periode in de hervormde
gemeente, die nu vijftig
jaar achter ons ligt.

Het herdenken van het vijftigjarig bestaan van de Nederlandse Hervormde Kerk te Hengelo roept vanzelfsprekend gedachten op over die tijd nu meer dan vijftig jaren geleden.

Bij het terugzien is het ons inziens interessant om onze blik nog verder terug te werpen en iets te vertellen over de eerste geschiedenis van de Hervormde Gemeente te Hengelo en haar kerkgebouwen.

Achter de oude begraafplaats aan de Bornsestraat stond vroeger de Kapel behorende tot het "Hoes te Hengel". Deze kapel werd reeds vanaf 1626 door de Hervormde Gemeente te Hengelo voor kerkdiensten gebruikt. Het "Hoes te Hengel" werd in 1825 afgebroken.

In het jaar 1832 wordt door de toenmalige predikant dr. J.F. Hoogstraten een verzoekschrift ingediend bij de Algemene Christelijke Synode der Hervormde Kerk in het Koninkrijk der Nederlanden:

"Om onderstand uit het fonds voor de binnenlandsche noodlijdende kerken en gemeenten tot het bouwen eener nieuwe kerk, die fl. 14.000,-- zou moeten kosten. De ouder kerk, oorspronkelijk een kapel van het voor eenige jaren afgebroken huis te Hengel, ligt tien minuten buiten het dorp en is klein, bedompt en bouwvallig.

Dat hetzelfde een eind weg is buiten het dorp gelegen, terwijl men op de weg derwaarts aan al den invloed van weer en wind is blootgesteld, 't geen het kerkgaan van bejaarde en zwakke mensen uiteraard moeilijk en in het barre jaargetijde dikwijls geheel onmogelijk maakt.

Dat echter nog van groter gewicht is een tweede bezwaar hierin bestaande dat de kerk zo klein is dat zij allen die verlangen aan de openbare godsdienst-oefening deel te nemen, op verre na niet kan bevatten."

Aangezien de Synode de aanvankelijk ingediende begroting voor de bouw van een kerk veel te hoog vindt, adviseert men om een kerk te laten bouwen zoals deze door de ingenieurs van Waterstaat in opdracht van het Ministerie van Eredienst in Nederland gebouwd werden, gewoonlijk in neo-klassieke stijl.

De zogenaamde Waterstaatskerk is uiteindelijk in 1839 gebouwd, dat is dus de Grote Kerk aan de Deldenerstraat voor de som van fl. 10.200,-- , waaraan de gemeente zelf een bedrag van fl. 4.424,-- bijdroeg. De bouwer was Gerhardus Heerink, timmerman te Oldenzaal.

In 1873 komt de figuur van dr. B.A. Lasonder, de tweede predikant. Maar het is wel opmerkelijk, dat het nog tot 1941 duurt voor de derde predikant komt. Al die jaren is er steeds uitvoerig gepraat over de bouw van een tweede kerk en de komst van een derde predikant, maar ondanks de steeds groeiende gemeente worden die wensen om verschillende redenen steeds naar voren geschoven.

In de notulen van de Kerkvoogdij van 12 december 1899 wordt het eerst gewag gemaakt van de tweede kerk en de derde predikantsplaats: "zolang niet een derde predikantsplaats in deze gemeente is gesticht, mag er in het belang van de gemeente niet aan gedacht worden de bestaande betrekking van godsdienstonderwijzer op te heffen".

In 1904 overlijdt die onderwijzer - de heer Spekhorst en er komt geen nieuwe voor in de plaats. De toenmalige predikanten ds. G. Salomons en ds. H.M. Bruna zullen het dan alleen moeten doen.

In 1926 heet het, dat het toch wel dringend noodzakelijk is om een tweede kerk te bouwen en een derde predikant te beroepen omdat "hier veertig jaren geleden twee predikanten en een godsdienst-onderwijzer waren, terwijl we nu nog net zo ver zijn maar dan zonder hulpprediker en met een vervijfvoudigde gemeente".

In het begin van de jaren dertig gaat het gesprek over de tweede kerk toch werkelijk serieus worden. Weliswaar houdt de kerkvoogdij aanvankelijk nog steeds de boot af - de crisistijd liet de kerk ook niet onberoerd - omdat men voor allerlei dwingende uitgaven stond. De oude pastorie van ds. Hiebendaal aan het einde van de Deldenerstraat werd door de gemeente onteigend en er moest een nieuwe pastorie gebouwd worden, die kwam te staan tegenover de Grote Kerk. Het Pastoriegebouw vroeg om een dwingende opknapping.

De Grote Kerk die nog steeds met kolenkachels werd verwarmd krijgt in 1932 hetelucht verwarming.

In 1926 was er reeds elektrische verlichting aangebracht en ook het orgel voorzien van elektrische aandrijving, maar in 1929 kwam men wel tot de conclusie dat het kerkorgel in een dergelijke staat verkeerde, dat besloten werd een nieuw orgel aan te schaffen.

In 1930 komt het nieuwe orgel gebouwd door de firma Valks, Verkouteren en Co. te Rotterdam op advies van de heer G. Peuscher, de toenmalige organist en zoon van koster Peuscher.

Naast de gebruikelijke inkomsten van de kerk uit hoofdelijke omslag en verhuur van zitplaatsen kon de kerkvoogdij dergelijke uitgaven doen door de verkoop van gronden aan de burgerlijke gemeente.

Het blijkt dat in vroeger tijd een van de Heren van het "Hoes te Hengel" bij testament aan de Hervormde Gemeente gronden heeft nagelaten in Woolde, Weusthag, Hengelosche Es en de Dennenbosch.

In verband met de stadsuitbreiding van die dagen in het noorden van de stad, werden regelmatig stukken grond aan de burgerlijke gemeente verkocht.

Een twistpunt met de gemeente wordt in 1926 de verkoop van een stuk grond aan de Achterhoekse Molenweg en Beukweg. B en W willen voor dit stuk grond fl. 30.887,61 betalen en de kerkvoogdij eist fl. 67.796,50. Het wordt een onteigeningskwestie en in september 1931 wint der kerkvoogdij dit proces en ontvangt de somma van fl. 60.329,45.

Dit bedrag is de basis voor de bouw van de Bethlehemkerk.

Inmiddels had men vier terreinen op het oog waarop gebouwd zou kunnen worden:

- de weide van de heer Geerdink ten westen van de Oelerweg
- het terrein ten noorden van de vijver Tuindorp, eigendom van de Hengelosche Bouwvereniging
- het terrein tussen de spoorlijn Hengelo - Zutphen en de Krabbenbosweg
- het terrein ten oosten van de Oelerweg, eveneens eigendom van de Hengelosche Bouwvereniging.

Dit laatste werd het dan. Het werd gekocht van de H.B.V. voor fl. 11.000,--, onder de ontbindende voorwaarde dat de bouw onverhoopt niet mocht doorgaan.

Als architect werd aangezocht de heer Beundt, met de conditie dat hij zich zou laten assisteren door iemand met verstand van kerkbouw.

Een aantal kerken wordt bezocht o.a. te Rijssen, Nijverdal, Eerbeek, Schoonebeek en Amersfoort.

Maar dan is het alweer mei 1932 wanneer nadrukkelijk gesteld wordt dat het onderhoud aan de Grote Kerk niet mag lijden onder de plannen van de nieuwbouw. In september 1932 komt de heer Beundt met tekeningen en een prijsopgave: fl. 65.000,-- inclusief luidklok maar exclusief orgel en uurwerk.

Maart 1933 dringen de notabelen er vergeefs op aan van de bouw af te zien en na heftige discussies wordt op 27 oktober 1933 definitief tot de bouw van de Bethlehemkerk besloten.

De bouw wordt gegund aan de firma J. van Egteren te Enschede en op 18 oktober 1934 kan de officiële ingebruikneming van de kerk worden gevierd.

De heer Beundt heeft dit niet meer mogen meemaken. Na zijn overlijden werd zijn werk overgenomen door de heer P. van Broekhuizen. Alvorens nader in te gaan op de "inwijding" van de Bethlehemkerk op 18 oktober 1934 nog een enkele opmerking over de toenmalige kerkelijke situatie.

Voor 1930 kenden wij twee predikanten.

Ds. Salomons (1899 - 1929) de rechtzinnige en ds. D.C. Hievendaal (1909 - 1937) de vrijzinnige predikant.

Wanneer in 1929 ds. Salomons met emeritaat gaat wordt de voordracht van de professoren Obbink en Van de Leeuw beide etisch-orthodoxe theologen, ds. F.W.J. Brümmer beroepen.

In deze jaren wordt de kerk, die overwegend vrijzinnig was meer naar rechts getrokken. De vereniging van Christelijke Belangen kreeg een sterke invloed en wenste een duidelijke orthodoxe prediking. Halfjaarlijks werd aan deze vereniging toestemming verleend om voor deze prediking het Pastoriegebouw te gebruiken.

Wanneer ds. Brümmer, nadat hij een tweetal jaren hier gewerkt heeft en ook een flinke aanhang heeft verworven met de verklaring komt, dat hij zich heeft laten inschrijven op de lijst van vrijzinnige Hervormde predikanten, dan wordt hem dat niet in dank afgenomen. Hij verklaart bij zijn beroep naar Hengelo van mening te zijn geweest, dat de richtingstrijd hier wel meeviel, zelf was hij niet zo'n richtingsman.

Het pakte echter anders uit. Zowel van vrijzinnige als rechtzinnige zijde wordt hij fel aangevallen en hoewel een deel van de gemeente allerlei pogingen in het werk stelt hem hier te houden, neemt hij in 1933 een beroep aan naar Bergum.

Dat deze kwestie zeer ernstig genomen werd en niet met vriendelijke woorden werd omlijst, blijkt wel uit het feit, dat de President Kerkvoogd, de heer Lucas, die van 1912 tot 1942 op energieke wijze de Kerkvoogdij leidde, zijn ontslag nam en de heer Morsman, de secretaris van de Notabelen eveneens bedankte, omdat hij het gekrakeel om deze zaak niet langer verdragen kon. Na het vertrek van Ds. Brümmer komt de heer Lucas weer terug, maar niet voordat hierover het nodige gezegd werd.

Het woord gekrakeel is beslist niet overdreven, want de verhouding tussen beide blokken is uitermate slecht. In een vergadering van de Notabelen op 16 november 1931 wordt bij de behandeling van "evenredige vertegenwoordiging" de volgende opmerking gemaakt:
"ik ben voor evenredige vertegenwoordiging, maar ik zou willen dat de linkschen in deze zouden meegaan met de rechtschen"
hierop wordt geantwoord:
"ik zou wel voor evenredige vertegenwoordiging voelen, maar de ervaring heeft mij geleerd, dat ingeval de rechtzinnigen de overhand zouden hebben de linkschen

niet veel te zeggen zouden hebben, terwijl de linkschen ook altijd de belangen van de rechtschen hebben gerespecteerd."

Het resultaat van een dergelijke tegenstelling kan met meerdere gevallen van praktisch handelen gestaafd worden.

Wanneer er weer verkiezingen zijn voor nieuwe ambtsdragers en dat geschiedt dan in de kerk, blijkt een dergelijke verkiezing zo uit de hand te zijn gelopen, dat de predikant in een kerkeradsvergadering zijn verontwaardiging hierover uit en eist dat de verkiezingen voortaan niet meer in de kerk mogen plaats vinden.

De vraag vanuit de kerkerad en ondersteunt door de Vereniging van Christelijke Belangen om een predikant van rechtzinnige signatuur wordt steeds sterker. De invloed van de Vereniging van Christelijke Belangen kon wel eens zo sterk worden dat, wanneer niet voldaan werd aan hun verzoek, dat dan deze groep zich zou afscheiden en een zogenaamde "Evangelisatie" zou vormen met een eigen predikant. Men erkent, dat de leden van deze vereniging geen "sekte" vormen maar ook kerkmensen zijn en wanneer zij vragen om doop en avondmaal door een eigen predikant te doen plaatsvinden, dat dit een redelijk verzoek is.

In september 1933 komt ds. I.P. van der Waal naar Hengelo als eerste rechtzinnig predikant. Dit is een keerpunt in de geschiedenis van Hervormd Hengelo. In het voorjaar van 1936 wordt ds. Hiebendaal ziek en hij overlijdt in 1937. Het vrijzinnig gedeelte van de gemeente wordt tijdens de ziekte van ds. Hiebendaal en na zijn overlijden pastoraal bijgestaan door de hulpprediker, de heer Pijpers. Over zijn functioneren ontstaan ook allerlei moeilijkheden.

Van 1936 tot 1939 is ds. Van der Waal de enige predikant werkzaam in Hengelo.

In 1939 komt ds. Van Kooten en nu zijn de rollen omgekeerd, nu zijn het de vrijzinnigen die in de verdrukking komen.

Uiteindelijk in 1941 met de komst van ds. J.W. van Swighem als rechtzinnig en ds. K. Strijd als vrijzinnig predikant krijgt Hengelo pas zijn derde predikantsplaats.

Tot 1958 loopt dit aantal op tot zes predikantsplaatsen. Dit duurt tot 1972 en dan begint de teruggang, in 1980 tellen we nog drie predikanten.

Maar nu terug naar de Bethlehemkerk.

Voordat de bouw in oktober 1934 voltooid werd was er nog het een en ander te regelen.

Allereerst de koster. Het blijkt dat bij de oproep voor gegadigden 51 sollicitanten opdaagden. Bij een kerkeradsvergadering stelde men vast dat de grote werkloosheid de reden was, dat menigeen een poging waagde om op deze wijze aan de slag te komen.

De keuze viel op de heer A.J. Wilmink, die later werd opgevolgd door de heer Lammers. Na hem verscheen de heer Faassen, voor onze huidige kerkgangers nog een bekende persoonlijkheid.

Sedert 1981 vervult nu de heer A. Oelen de zo belangrijke functie van koster.

Een tweede te regelen aanstelling was de organist.

Voor de bouw van de Bethlehemkerk werden er reeds regelmatig kerkdiensten gehouden in de Tuindorpschool aan de Oelerweg. In die erediensten bespeelde toen veelal de heer P. Vermey het harmonium.

Omdat hij dit altijd belangeloos gedaan had, gaf dat de doorslag bij zijn benoeming tot vaste organist van de Bethlehemkerk. De heer Vermey is tot 1960 organist geweest en werd opgevolgd door de heer H.B. Langenkamp, terwijl vanaf 19 de heer P. Broekman onze diensten met zijn orgelspel begeleid.

Donderdag 18 oktober 1934 was het dan eindelijk zo ver, dat de inwijding van de tweede Hervormde kerk te Hengelo kon plaatsvinden. De gegevens over deze dag konden we putten uit de Hervormde kerkbode van die dagen "De Wachter".

Die avond klonken over het toen nog zo stille gedeelte van de stad de tonen van de klokketoren en om acht uur ving de plechtige inwijdingsdienst aan.

's Middags had reeds het inmetelen plaats gevonden van een gedenksteen aan de voorkant van het kerkgebouw, vermeldende de naam van de President Kerkvoogd A.W.A. Lucas, die zich met zoveel toewijding gegeven had om dit kerkgebouw te doen verrijzen.

Bij die gelegenheid, waarbij aanwezig waren de beide predikanten ds. I.P. van der Waal en ds. D.C. Hieben daal, de leden van de colleges Kerkvoogdij en Notabelen en de architect de heer Van Broekhuizen, sprak de voorzitter van de kerkeraad ds. Van der Waal enkele woorden van dank en gedacht hierbij de heer Beundt, architect en ontwerper van de kerk, die de voltooiing van dit werk helaas niet had mogen beleven.

Achter de gedenksteen werd een oorkonde ingemetseld met daarop vermeld een gedicht van de heer Meyling, luidende:

Al zijn de dagen duister,
al lijkt het veelal nacht
toch rijst de Kerk in luister
tot Godes eer en macht.

Gij klokke, hoog verheven,
verhef uw klare stem,
roep door dit korte leven,
vertrouw toch steeds op Hem.

Klink' wat de tijd ook stoope,
het onvergank'lijk Woord
in 't stralend huis der Hope
door d'eeuwen machtig voort!

De dienst, die werd bijgewoond door verschillende afgevaardigden van de Synode, het Provinciaal Kerkbestuur, de Classis en twee wethouders van de burgerlijke gemeente en de gemeente-secretaris, werd geopend door ds. Van der Waal met het uitspreken van Votum en groet, waarna de gemeente zong de Sionspsalm 65 : 1 "de lofzang klimt uit Sions zalen".

Daarna nam de heer Lucas het woord die na enkele inleidende dankbetuigingen het kerkgebouw aan de Kerkeraad overdroeg.

Toen volgde het plechtig moment van het neerleggen van de kanselbijbel - niemand weet overigens waar die bijbel vandaan kwam - en de ingebruikname van de kansel.

Zowel ds. Van der Waal als ds. Hiebendaal voerden het woord, daarbij dieper ingaand op de betekenis van dit kerkgebouw in deze wijk en voor geheel Hervormd Hengelo. Een zeer bijzonder ogenblik was het toen de oude grijze ds. Salomons hierna een enkel woord sprak en allen geluk wenste met deze kerk.

Na een toch wel uitvoerige toelichting op de kerkelijke situatie rond de jaren 30, zowel wat betreft de financiële armslag van de Kerkvoogdij, als de nog immer te betreuren richtingstrijd van die jaren, valt er over de periode nadien niet zoveel uitzonderlijks te vertellen.

Natuurlijk was er de oorlogsperiode waaruit de heer P. Vermey vertelt over de onderduikers die in de Bethlehemkerk waren ondergebracht.

"In de oorlog is het gebouw van de Kerk in bescheiden wijze een steunpunt geweest in de strijd tegen de Duitse overheersing. Toen het wat minder goed ging en de razzia's begonnen, werd ons kerkje bestormd door jongelui, die niet veel zin hadden om weggesleept te worden. Toen werd de consistoriekamer gebruikt als kantoor door de N.K.S. en die was dus altijd geopend. Daar werkte juffrouw Sibelius. Ze had ontdekt dat onder de vloer van de kerk een heel grote ruimte was. Daar kon men inkomen door een opening in de muur van de verwarmingskelder. Dit was in de omgeving bij belangstellenden spoedig bekend. Zelfs hebben de Duitsers ook de kerk doorzocht. Aan mejuffrouw Sibelius vroegen ze of er ook jongemannen in de kerk waren. De kerk bleek leeg maar zij verwees nog even naar de mogelijkheid van de toren, waarvan zij wist dat zich daar niemand ophield en zodoende bleven de ondergedoken jongelui onder de kerk ongedeerd."

Opmerkelijk is toch ook het verhaal dat de heer Vermey vertelt over de radio's die verborgen waren in het kerkorgel en waarnaar op gezette tijden geluisterd werd.

Tijdens en na de tweede wereldoorlog groeit de kerk ook te Hengelo naar een meer harmonische samenleving en stuurt men op kerkelijk terrein aan op een koers van "gemeente opbouw".

In 1952 wordt dan de wijkindeling van kracht en krijgt ook de Bethlehemkerk haar eigen wijkpredikant in de figuur van ds. H.M. de Jong. Hij vertelt:

"De Bethlehemkerk is de mooiste kerk, die ik ooit mijn wijkkerk mocht noemen. Ze neemt dan ook een grote plaats in mijn herinnering in. 338 maal heb ik er op de kansel mogen staan om een kerkdienst te leiden, waarvan op één na alle keren tijdens mijn dienstperiode van 21 september 1952 tot 25 juni 1961. Dat fabelachtige getal wordt iets minder ongeloofwaardig als je bedenkt dat er in die tijd ook avonddiensten werden gehouden.

Bovendien waren er in de zomermaanden ook vroegdiensten eerst om 8.30 uur, later vanaf 1956 zelfs om 8.15 uur. Eén nadeel zat er aan de Bethlehemkerk. Dat was het gebrek aan geschikte bijruimten. Ook bij gesplitste catechisaties pilde de consistoriekamer uit. Bij zulke druk bezochte catechisaties kon het mij overkomen, dat ik verschillende malen op de Palmzondag met meer dan dertig aanstaande belijdende lidmaten achter me aan de kerk binnenkwam.

Het was dan ook geen overbodige luxe, dat het wijkgebouw in de Dieselstraat tot stand kwam in het jaar 1956. Dat gaf soulaas aan de kerkeraden van Nijverheid en Tuindorp. De bezoekers van de zondagschool en de catechisaties konden nu wat ruimer ademhalen. Er kon ook eens een gemeente-avond gehouden worden. Je kon zelfs aan een bazaar denken."

Een belangrijke verandering in de kerk was het verwijderen van de banken onder de gaanderij, waardoor de gelegenheid werd geschapen voor de ontvangst van bruidsparen en bijvoorbeeld het opstellen van een leeuurtafel.

Onvermeld kan niet blijven het aanbrengen van de wandschilderingen van Anne Wind in 1969. Aan weerszijden van de kansel en het orgel uitbeeldingen van Petrus, niet als voorbeeld van onze afkeuring maar beeld van ons aller hart en ziel.

De andere afbeelding onder de gaanderij toont ons de Christus een en al handreiking.

Niet een ieder blijkt gelukkig te zijn met deze uitbeeldingen en nog niet zo lang geleden is besloten om de schilderijen af te dekken maar dan op een wijze dat ze later, indien gewenst, weer tevoorschijn geroepen kunnen worden.

Enkele jaren geleden werden de eerste rijen banken in de kerk vervangen door stoelen, zodat - indien gewenst - het liturgisch centrum kan worden vergroot. Een vorig jaar konden door een bijdrage van de Kerkvoogdij en met een deel "eigen geld" - de zogenaamde wijkkas - het erf rond de kerk en het wijkgebouw een fikse opknappbeurt krijgen, mede dankzij een groep vrijwilligers, die een enorm stuk werk verzet hebben.

En nu in de wijk van 5 t/m 11 november gaan we het feit, dat het 50 jaar geleden is dat de Bethlehemkerk in gebruik werd genomen feestelijk herdenken met een programma voor jong en oud en voor elk wat wils.

Maar in het hart van de feestweek staat een gemeenteavond gepland, waarin de predikanten ds. J.H. ten Broecke - onze wijkpredikant - en ds. G. van Zeben, in willen gaan op een belangrijk aspect nl. wat kunnen we verwachten van de toekomst voor de "kerk" en dan niet het gebouw, dat zal wel blijven staan, maar de gemeente die daarin wil samenkomen.

"De toekomst is reeds begonnen" zeggen zij en wij willen met elkaar ons buigen over de vraag:

"Kunnen wij ons in een veranderende kerk ons een beeld vormen van de toekomst van die kerk?"

EPILOOG

Voor het navorsen van de geschiedenis van de Hervormde Kerk te Hengelo in de jaren tussen 1930 en 1940 werd gebruik gemaakt van de notulenboeken van Kerkvoogdij, Notabelen en Kerkeraad uit die dagen.

Boeken die veilig bewaard worden bij het Rijksarchief te Zwolle.

Het notulenboek van de Kerkvoogdij begint in 1871. Wat in het bijzonder opvalt, is het caligrafisch schoonschrift uit die dagen. Al lezend gaat er een wereld voor je open van grote kleine mensen en van kleine grote mensen.

Enkele algemeenheden, die feitelijk niet passen in het relaas over de herdenking van het 50-jarig bestaan van de Bethlehemkerk wil ik toch graag nog toevoegen aan dit geschrift.

WIST U DAT:

- de kerkvoogden uit de vorige eeuw tot ongeveer de eeuwwisseling vrijwel steeds op zondagmiddag te twaalf uur vergaderden.
- dat die notulen een zuiver beeld geven van het financieel beheer van de kerkelijke goederen en fondsen, zonder dat er gewag wordt gemaakt van het feit dat er nog een kerkelijke gemeente bestaat.
- dat de koster van de Grote Kerk in het begin van deze eeuw eens berispt werd omdat bij dood en begrafenis er oneerbiedig geluid werd (hoe dat dan ook moge zijn geweest) en er een nieuwe instructie kwam voor de koster.

- dat koster Peuscher in 1929 een bedrag van fl. 53,99 op zijn jaarsalaris werd ingehouden wegens abnormaal watergebruik in de Grote Kerk. Na verweer zijnerzijds, dat de oorzaak lag in de slechte conditie van de toiletten werd hem dit bedrag gorestitueerd.
- dat het college van Notabelen over de periode van 1900 tot 1938 bestond uit vier vrijzinnige en vier rechtszinnige leden. Bij verkiezing van Kerkvoogden werd vrijwel steeds bij de eerste stemming een onbeslist bereikt vier tegen vier, eveneens bij de tweede verkiezing, zodat in die gevallen de gekozene bij loting werd aangewezen.
- dat toen in 1938 de verhouding in het college van Notabelen vijf rechtszinnig en drie linksen werd, dat toen besloten werd voortaan de vergaderingen met gebed aan te vangen en te beëindigen.
- dat in een van de notulen van de Notabelen bij het vermelden van de ingekomen brieven een briefje behandeld wordt van de koster met de volgende inhoud: "de thee staat onder de theemuts".
- het Kerkelijk Bureau werd opgericht in 1939 met als eerste directrice Mej. De Wilde, die reeds enkele jaren ervaring had op dit gebied te Apeldoorn. Voordien werd een kaartstelsel, samengesteld door ds. Hiebendaal, bijgehouden door Mej. Leppink, terwijl ook de heer Weegink een bescheiden administratieve functie vervulde.

ondanks het feit, dat in de Kerkeraad wel sprake is van een scriba, het toch de predikanten zijn, die wisselend de secretaris en voorzitter zijn, behoudens enkele uitzonderingen, steeds zelf de notulen opmaakten. Ds. Van der Waal en ds. Van Kooten deden dit in een eigen ontworpen stenografisch schrift, zodat het nalezen vrijwel onmogelijk was. In 1945 komt hieraan een einde en worden de notulen opgemaakt door de scriba.

in 1942 op Palmzondag er "108" aannemelingen" waren, ds. Van Kooten 50, ds. Van Swighem 35 en ds. Strijd 23 nieuwe lidmaten. Maar daarbij werd door de predikanten wel opgemerkt, dat het met "leren" van de nieuwe lidmaten maar droevig gesteld was.

de heer A. Katgert, van 1931 tot december 1942 eerst als lid en vanaf maart 1933 als secretaris van het college van Notabelen een dominerende rol heeft gespeeld in het kerkelijk leven van toen. In al die jaren was hij steeds een milde en objectieve pleitbezorger tussen de strijdende partijen.

in 1939 een voorstel tot het afsluiten van een molestverzekering door de Kerkvoogdij werd afgewezen, omdat het oorlogsrisico voor Hengelo zeer gering was. In 1943 werd de binnenstad gebombardeerd.

Lijst van Predikanten van de Nederlandse Hervormde Kerk te Hengelo Ov.

J. Kuohlinus	1643 - 1648	
W. Koudewijn	1648 - 1679	
F.A. Koudewijn Wzn.	1679 - 1684	
A. Reming Jzn.	1684 - 1725	
L. Hagen	1726 - 1758	
L.C. Hagen Lzn.	1760 - 1775	
S.F. Meyling J.Hzn.	1776 - 1787	
D. Bodde	1787 - 1791	
W.J. ten Kate	1791 - 1797	
J. Amshoff	1797 - 1818	
H.H. Evers	1819 - 1828	
Dr. J.F. van Hoogstraten	1830 - 1833	
J. Magman	1833 - 1836	
Dr. E. Moll	1837 - 1843	
Jhr. D.J. van Haeften	1843 - 1876	
Dr. B.A. Lasonder	1873 - 1899	2de pr.pl.
E.A. Remy	1877 - 1893	
H.M. Bruna	1893 - 1906	
G. Salomons	1899 - 1929	
J.J.H. Bange Wzn.	1907 - 1908	
D.C. Hiebendsal	1909 - 1937	
F.W.J. Brümmer	1929 - 1933	
I.P. van der Waal	1933 - 1941	
J.W. van Kooten	1939 - 1947	
J.W. van Swigchum	1941 - 1946	
K. Strijd	1941 - 1947	3de pr.pl.
S.W. de Vries	1946 - 1952	
P.L. Tasseron	1947 - 1970	
M. Blom	1947 - 1958	
M.W. Hamer	1947 - 1980	4de pr.pl.
M.M. de Jong	1952 - 1961	
E.F. Westra	1957 - 1979	5de pr.pl.
A. van Es	1957 - 1962	6de pr.pl.
R.A. Bitter	1959 - 1973	
P. Verdam	1961 - 1972	
T.H.L. Beernink	1962 - 1976	
J.F.M. van Malssen	1971 - 1975	
J.H. ten Broecke	1973 -	
J.H. Gorter	1973 - 1979	
W. Hoogendoorn	1980 -	
G. van Zeben	1981 -	

VMAF 1875
2 PRED. PL.

3° PRED. PL.

4° PRED. PL.

5° PRED. PL.
6° PRED. PL.

5 PRED. PL.

4 PRED. PL.

3 PRED. PL.

1929
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
1940
41
42
43
44
45
46
47
48
49
1950
51
52
53
54
55
56
57
58
59
1960
61
62
63
64
65
66
67
68
69
1970
71
72
73
74
75
76
77
78
79
1980
81
82
83
84

HIEBENWAL

BEHÄNGER

MURDER WAL

WAL NOSTEN

WAL SÜBENET

STYLIA

DE WIE'S

ZASSEROV

BLOM

HÄBER

DE JOUG

WAL 61

HESTRA

WAL 62

WAL 63

WAL 64

WAL 65

WAL 66

WAL 67

WAL 68

WAL 69

WAL 70

WAL 71

WAL 72

WAL 73

WAL 74

WAL 75

WAL 76

WAL 77

WAL 78

WAL 79

WAL 80

PROVINZIALSTADTEN VON 1930 BIS HEUTE
HERVORGES GEBENDE 72 HEINRICH.

TEVABORCE

ORTER

WAL 81

WAL 82

WAL 83

WAL 84